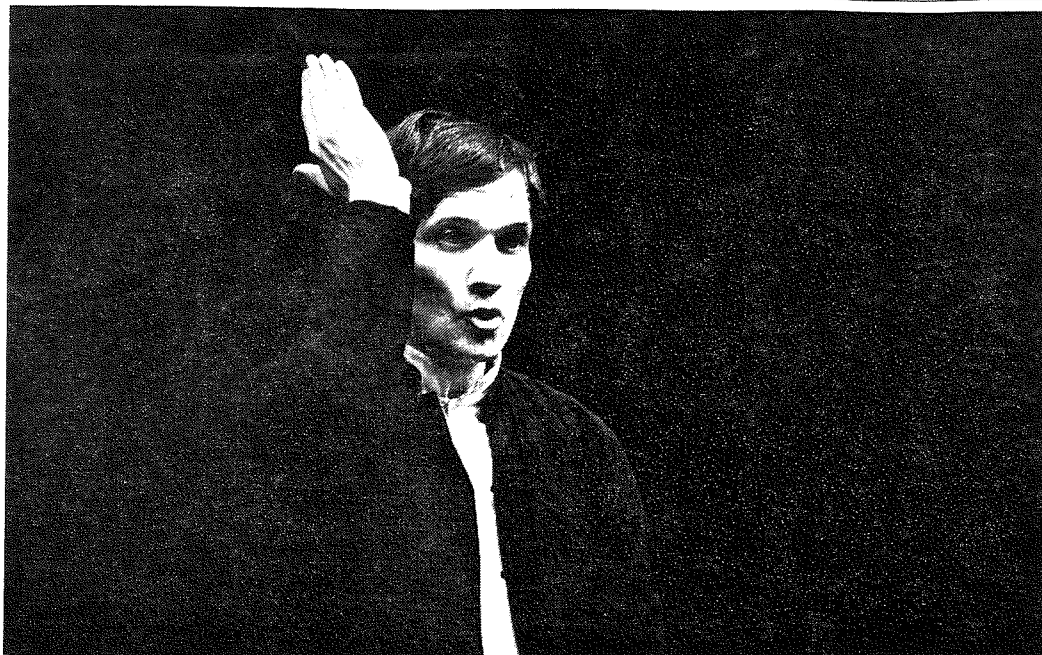

Asko Ensemble

plaats Paradiso

datum 22 juni 1987

tijd 21.00 uur

Péter Eötvös

Dit concert vindt deels plaats in het kader van de culturele uitwisseling tussen Nederland en Hongarije en wordt mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van WVC/Internationale Betrekkingen.

Asko Ensemble

dirigent Péter Eötvös

m.m.v. Taco Kooistra, cello

Péter Eötvös

Intervalles-Intérieurs (1981) 30'

*bes-klarinet, trombone, viool, cello, slagwerk (4 koebellen)
en 2-sporen-band*

uitgegeven door Ed. Salabert

Elliott Carter

Penthode (1985) 25'

for five groups of four instruments

*fluit, hobo, klarinet, fagot, hoorn, trompet, trombone, tuba,
piano, harp, percussie, strijkers*

uitgegeven door Boosey & Hawkes

pauze

György Ligeti

Konzert für Violoncello und Orchester (1966) 16'

uitgegeven door Henry Litolff's Vg/C.F. Peters

Taco Kooistra, *cello*

Michael Torke

Vanada (1984) 15'

*hoorn, trompet, trombone, xylofoon, vibrafoon/klokkenspel
marimba, slagwerk, piano, elektrische piano, 2 polyfone
synthesizers*

uitgegeven door Boosey & Hawkes

Péter Eötvös

■ Twee landentema's van het Holland Festival 1987 worden samengebracht in het programma van het Asko Ensemble. Composities van twee Amerikanen, de ene 26 en de ander bijna 80 jaar oud, worden gecombineerd met stukken van Hongaarse componisten, hoewel beiden al lang niet meer in hun geboorteland werkzaam zijn, één daterend uit de jaren zestig, de ander van recenter datum. Een heterogeen programma waarin de pastorale sfeer van Eötvös' *Intervalles-Intérieurs* wordt gecombineerd met de intellectualistische complexiteit van Carters muziek en het uiterste pianissimo van Ligeti's celloconcert met de 'avantgardistische discomuziek' in Torke's *Vanada*.

Intervalles-Intérieurs

■ In *Intervalles-Intérieurs* van Péter Eötvös worden de muzikale en akoestische mogelijkheden onderzocht van een interval. Het stuk is gebaseerd op de zwevingen die men hoort tussen twee frequenties en de modulatie van de natuurlijke boventonen. Eötvös wil de luisteraar als het ware doen binnendringen in een interval. Het gaat hierbij om de gulden snede van het octaaf, een interval dat ligt tussen de grote en kleine sext en dat de eigenaardigheid heeft enerzijds spanning op te roepen en anderzijds juist te ontspannen. De geluidsband moet werken als een soort 'microscoop om mee te horen', waarmee het interval van binnenuit kan worden onderzocht. Het op de band geregistreerde toonmateriaal is een directe weergave van het geluid van twee elektronische orgels. Aan deze geluidsband uit 1974 voegde Eötvös in 1981 een ensemble toe van vijf instrumenten die de zwevingen van het interval, de

zg. 'mouvements intérieurs', dienen te versterken. In Eötvös' visie is een dergelijke vermenging van elektronica en akoestische instrumenten onontkoombaar.

Péter Eötvös werd in 1944 geboren in Székelyudvarhely, toentertijd deel uitmakend van Hongarije, tegenwoordig echter gelegen in Roemenië. Op zeer jeugdige leeftijd studeerde hij compositie aan het conservatorium te Boedapest en later orkestdirectie aan de Musikhochschule in Keulen. Momenteel is Eötvös muzikaal directeur van het Ensemble InterContemporain te Parijs en eerste gastdirigent van het BBC-Symphony Orchestra in Londen. Regelmatig werkt hij echter ook met andere orkesten en ensembles. In maart 1988 zal Eötvös wederom het Asko Ensemble dirigeren in een programma met onder meer het *Double Concerto* van Elliott Carter en *Mouvement (-vor der Erstarrung)* van Helmut Lachenmann.

Elliott Carter

Penthode

■ De energie in de muziek van Elliott Carter wordt zelden langs één weg gekanaliseerd. Vele van zijn werken zijn geïnstrumenteerd voor gescheiden ensembles die tegelijkertijd verschillende routes afleggen. Carters meest recente compositie, *Penthode* uit 1985, is in die zin typerend. De bezetting ervan bestaat uit vijf kwartetten, elk met een eigen karakteristieke samenstelling – 'Penthode' betekent letterlijk 'vijf wegen'. De groepen zijn (van rechts naar links) als volgt samengesteld:
groep I: trompet, trombone, harp, viool;
groep II: fluit, hoorn, marimba, contrabas;
groep III: hobo, tuba, viool, cello;
groep IV: klarinet, basklarinet, trompet, vibrafoon;
groep V: fagot, piano, slagwerk, altviool.

Carter stelde zelf dat in *Penthode* 'experiences of connectedness and isolation' worden behandeld. Elke groep heeft een eigen repertoire van expressieve mogelijkheden in de vorm van tempo en intervallen. De optredende tegenstellingen of combinaties van de diverse groepen bepalen de hoofdgedachte van het stuk, dat werd opgedragen aan het Ensemble InterContemporain en hun artistiek leider Pierre Boulez.

Elliott Carter werd geboren in New York in 1908. Op vijftienjarige leeftijd kwam hij in contact met Charles Ives die hem stimuleerde in de muziek verder te gaan. Carter studeerde Engelse literatuur en muziek aan Harvard University en later in Parijs onder anderen bij Nadia Boulanger. Carters werk wordt gekenmerkt door een grote complexiteit en een doorgaans sterk gelaagde muziek met een bijna onophoudelijk wisselend verloop van cadans en tempo. Momenteel werkt Elliott Carter aan een hoboconcert voor Heinz Holliger.

György Ligeti

Konzert für Violoncello und Orchester

■ Ligeti's celloconcert is geen concert in de klassieke zin. Hoewel de solist voortdurend spelend aanwezig is, treedt deze niet concilerend op de voorgrond en fungeert hij veeleer als een soort 'bindmiddel'. Het stuk begint met een onhoorbare inzet (pppppppp), 'wie aus dem Nichts kommend', een poging klank uit stilte te doen laten ontstaan. Aan de beginnoot van de cello worden allengs andere noten door het ensemble toegevoegd, zodat een voor Ligeti zo typerende *cluster* ontstaat. Het deel wordt afgesloten met een lange noot in de cello *morendo al niente*. Het tweede deel eindigt daarentegen juist in een maalstroom van beweging en sluit af met een, wat Ligeti noemde, 'Flüster-Kadenz' en een lange stilte. De compositie werd opgedragen aan de cellist Siegfried Palm.

György Ligeti werd in 1923 geboren in Dicsőszentmárton in Transsylvanië, maar woont sinds 1956 in Wenen. De *Klangflächenkomposition* die Ligeti in 1961 introduceerde met het orkestwerk *Atmosphères* betekende een belangrijk keerpunt in de geschiedenis van de muziek in zowel technische als esthetische zin. Ligeti's studie van het serialisme bracht hem namelijk tot de conclusie dat deze compositietechniek uiteindelijk zou leiden tot het verdwijnen van duidelijk waarneembare intervallen en ritmes. Hij besloot deze parameters te veronachtzamen en zich te concentreren op het ontstaan van geluid zelf, zijn klankkleur en dichtheid. Het resulteerde in composities met een dichte structuur en een statische polyfonie, waarbij de muziek zijn vorm ontleent aan subtiele veranderingen van toonkleur, dichtheid enz. Het *Celloconcert* is een kenmerkend voorbeeld van Ligeti's stijl.

Michael Torke

Vanada

■ De compositie *Vanada* werd voor het eerst uitgevoerd tijdens de Wereldmuziekdagen van de ISCM in 1985 door het Asko Ensemble en oogstte toen veel succes. De titel van het stuk is een contractie van 'Van' en 'Ada', twee karakters uit Nabokovs roman *Invitation of a Small Evening*. Diverse aanduidingen in de partituur ('Scient Ada's nicest insect', 'Brilliant Orange!' en 'olive mixed with spring green') zouden eveneens verwijzen naar dit boek. Basis voor de heterofonie en ritmiek in het stuk vormt een onophoudelijke, onderliggende beweging van zestiende noten die het stuk een stuwende energie geven.

Michael Torke werd geboren in Milwaukee in 1961. Hij studeerde piano en compositie aan de Eastman School of Music. Hij vervolgt momenteel zijn opleiding aan de Yale School of Music bij onder anderen Jacob Druckman. Torke trok internationale aandacht door uitvoeringen van *Ecstatic Orange* en *Vanada*, beide daterend uit 1984. Hij heeft al een groot aantal prijzen op zijn naam staan, waaronder de Prix de Rome en een prijs van de Koussevitzky Music Foundation. Momenteel componeert Torke een stuk dat tijdens het Contemporary Music Festival van Huddersfield komend najaar in première moet gaan.

Asko Ensemble
piccolo/fluit/
altfluit

Leonore Pameijer

hobo/althobo

Alayne Leslie

es- en bes-klarinet

Peter Eggenhuizen

basklarinet

Harry Sparnaay

fagot

Marieke Stordiau

hoorn

Wim Timmermans

trompet

Hendrik Jan Lindhout

Louis Lanzing

trombone

Toon van Ulsen

tuba

Hendrik Jan Renes

piano/synthesizer

Niek de Vente

synthesizer

René Eckhardt

piano

Gerard Bouwhuis

elektrische piano

Cees van Zeeland

harp

Ernestine Stoop

slagwerk

Peppie Wiersma

Renee Jonker

Wim Vos

Jeroen van der Hoff

viool

Mifune Tsuji

Rena Scholtens

altviool

Esther Apituley

cello

Taco Kooistra

Viola de Hoog

contrabas/basgitaar

Pieter Smithuysen

basgitaar

Stefan Lievestro

techniek

Kees Koeman

Asko Ensemble

■ Het Asko Ensemble richt zich uit-
sluitend op de uitvoering van muziek
uit de twintigste eeuw. Vooral de aller-
nieuwste ontwikkelingen op het gebied
van de hedendaagse kamermuziek uit
binnen- en buitenland hebben de aan-
dacht van het ensemble, dat uit circa
zeventien professionele musici be-
staat. Het Asko Ensemble verzorgt
vier tot zes projecten per jaar, al dan
niet in samenwerking met andere
Nederlandse muziekgezelschappen
en instanties. Het ensemble be-
schouwt het uitvoeren van de vaak
uiterst complexe hedendaagse
muziek in een aantrekkelijke program-
mering en op een zo hoog mogelijk
niveau als zijn voornaamste taak. Het
werkt daarbij samen met gerenom-
meerde dirigenten als Dennis Cohen,
Cliff Crego, Péter Eötvös, Oliver
Knussen, Arturo Tamayo en Lucas Vis.
Velen van hen dirigeerden bij het Asko
Ensemble hun eigen werk. De
programma's hebben een project-
matig karakter en zijn in principe
thematisch van opzet. Zo kwamen in
de afgelopen jaren projecten tot stand
met werk van Elliott Carter, Iannis
Xenakis en Brian Ferneyhough. Een
zeer grootschalig project werd in
1984 opgezet rond het werk van
Edgar Varèse. Het Asko Ensemble
verleende onlangs zijn medewerking
aan een produktie van de Nederlandse
Opera, waarin, naast *De Vos* van
Stravinsky, *Max en de Maximons*
van Oliver Knussen werd uitgevoerd.

Taco Kooistra

■ Taco Kooistra te Amsterdam gebo-
ren, begon met cellospelen op 7-jarige
leeftijd en maakte zijn debuut met
orkest toen hij 12 jaar oud was. Sinds-
dien speelde hij regelmatig in Neder-
land en in het buitenland, zoals Spanje,
Frankrijk, Zwitserland, België, Polen,
Italië en de Scandinavische landen.
Na zijn studies in Nederland werd hij
door de Deense regering uitgenodigd
deel te nemen aan de solistencursus
van E.B. Bengtsson. Hierna voltooide
hij zijn studies met groot succes bij
Jean Decroos, solo-cellist van het
Concertgebouworkest. Gedurende de
afgelopen tijd volgde hij vele meester-
cursussen in Spanje, Finland en Zwit-
serland. Taco Kooistra werkt samen
met de meest vooraanstaande Neder-
landse pianisten. Thans specialiseert
hij zich in de barokmuziek bij Wieland
Kuyken.

Holland Festival Plus...

Restaurant Informatie

Festival Salon

de *Balie*

■ Natuurlijk is Amsterdam niet alleen
tijdens het Holland Festival een stad
waar de mogelijkheden om uit te gaan
bijna onbeperkt zijn. Toch wordt in de
maand juni aan dit alles nog iets
extra's toegevoegd om de liefhebbers
van theater, concert, dans en opera
ook buiten muziektheater en schouw-
burg de gelegenheid te bieden zich te
verpozen of te genieten van een maal-
tijd in een omgeving die aansluit bij
de festivalsfeer.

In een viertal gerenommeerde restau-
rants zullen speciaal voor het festival-
publiek voorzieningen worden getrof-
fen om het u zoveel mogelijk naar de
zin te maken.

Restaurant Sluizer

Utrechtsestraat 43

1017 VH Amsterdam

telefoon 020 - 22 63 76

■ Gelegen tussen het Rembrandt-
plein en Frederiksplein (op loopafstand
van Het Muziektheater), zal in juni een
speciale festivalkaart voeren.

De wisselende menu's zullen worden
afgedrukt in de dagelijks verschijnende
Festivalkrant.

Restaurant Witteveen

Ceintuurbaan 256

1017 GH Amsterdam

telefoon 020 - 62 43 68/

62 46 11

■ Een restaurant met een van ouds-
her vermaard interieur, biedt in deze
periode zijn publiek de unieke moge-
lijkheid om uit de nieuwe en zeer uit-
gebreide kaart, zelf een menu van drie
gangen samen te stellen.

Sancerre

Reestraat 28 - 32

Amsterdam

telefoon 020 - 27 87 94

■ Een begrip op het gebied van ver-
fijnde kookkunst, gelegen in het hartje
van Amsterdam, biedt niet alleen een
festivalmenu, maar besteedt tevens
bijzondere aandacht aan exquise
vegetarische gerechten.

Le Reflet d'Or

Dam 9

1012 JS Amsterdam

telefoon 020 - 554 60 88

■ Het restaurant van **Grand Hotel
Krasnapolsky** verheugt zich op de
komst van de festivalgangers.
Dit honderd jaar oude restaurant,
gelegen aan de Dam, biedt zijn gasten
in een 'fin de siècle' interieur de ge-
legenheid om zowel avant als après le
théâtre (keuken geopend tot 11 uur)
van al het gebodene te genieten.

■ **De Balie**, op het Kleine-Gartman-
plantsoen 10, is dit jaar het toneel van
de **Festival Salon**, de plek waar na
afloop van de voorstellingen gesprek-
ken zullen plaatsvinden met artiesten,
medewerkers en journalisten.

■ De **Festival Salon** is vrijwel iede-
re avond geopend vanaf ongeveer
22.30 uur.

De informatie hiervoor vindt u in de
Festival Dagkrant.